

Slabo stanje koruznih setev skrbi gospodarske kroge najbolj radi tega, ker bo na zunanjih trgih naša koruza popolnoma izpodrinila ameriška.

Amerikanski trgovci so že lansko leto uspešno konkurirali z našimi izvozniki v kljub nizkemu stanju naše valute. Če bo pa še letošnja koruzna žetev tako slaba, kakor obeta, potem bo Amerika glede koruze izključno gospodarila na evropskem trgu. Amerikanski trgovci skušajo to doseči s skrajno konkurenco, ter so cene koruze že tako znižali, da moramo že računati z uvozom ameriške koruze v našo državo, ako cene našega blaga ne bodo znatno padle. Nekateri kraji, posebno Dalmacija, so vsled porasta dinarja že začeli uvažati ameriško moko, ker je znatno cenejša, kakor pa naša.

V zvezi z dobrim stanjem setev se dviga zelo hitro vrednost našega denarja. Gotovi krogi sicer pripisujejo to nenadno dvigovanje domačim spekulantom, ki hočejo na ta način cene novega žita znižati, da bi ga po ceni velike zaloge nakupili. To je pri našem slabem finančnem gospodarstvu mogoče, ker smo opazili že večkrat, da je bilo dvigovanje vrednosti denarja samo spekulacija gotovih krogov, ki so si pri tem zaslužili milijone. Vendar pa upamo, da bo dinar še raste, ali pa ostal na sedanjih višini, ako bodo izgledi na žetev tako ugodni, kakor sedaj. Potem nam bo letošnja žetev prinesla tudi zmanjšanje draginje, ki je zrastle že do neznosne višine. Vsekakor pa je vse to v največji meri odvisno od vlade, ki bi morala naš ugoden gospodarski položaj spretno izrabiti v utrjevanje naših gospodarskih odnosov s tujimi državami. Toda kakor se vse vidi, nima naša sedanja vlada mnogo smisla za pametno gospodarsko politiko, ker so ji bolj pri srcu strankarski interesi, kakor pa dobrobit cele države. Radi tega vlada upravičena bojazen, da bodo radikalci skušali iz trenutnega ugodnega gospodarskega položaja izvleči korist za svoje pristaše, kakor so to lanskega leta napravili demokrati in samostojneži s svojim izvozom, kar nam bo zopet škodovalo na inozemskih trgih.

Politični ogled.

Država SHS.

V imenu Jugoslovanskega kluba je govoril o vladni izjavi poslanec g. dr. Hohnjec, ki je glede zunanje političnega dela ugotovil, da ima izjava vlade tri pazine: O Rusiji, ki je največja slovanska država in naravna zaščitnica malih slovanskih držav, ni bilo slišati niti besedice, mi pa zahtevamo, da stopi naša vlada čimprej z rusko v diplomatske in druge stike; nadalje molči vlada o našem stališču napram dogodkom na vzhodu in končno se vlada neče spomniti Jugoslovancov, ki trpijo pod kruto italijansko fašistovsko oblastjo. V notranje-političnem delu je pa govornik naglašal, da je centralizem bolezen in da ne bo ozdravljenja, dokler se ne spremeni ustava. Sporazum je predpogoj državne ureditve in sporazum je tudi državna ideja, ker je na njegovi podlagi nastala naša država in ne potem okupacije ali osvojevanja, kakor pravijo v Beogradu. — Na vse to je odgovarjal Pašić v duhu okrutnega centralizma in z vso svojo starikavo trmoglavostjo. Upravičene proticentralistične zahteve je imenoval kratkoročno tuji duh in tujo vzgojo, centralizem pa naj bi bil izraz prave slovanske volje. Kar je Pašić v Ženevi podpisal, to označuje danes kot brezpomembno, češ, da se je udeležil konference samo za svojo osebo.

Po Pašićevem govoru je zahteval Jugoslov. klub od radikalov in vlade, naj se izjavijo, ali so za sporazum ali niso, ker danes, ko govori eden tako, drugi drugače, tretji pa zopet čisto po svoje, je treba čistega vina in vedeti se mora, komu naj se verjame.

Tudi zunanji minister je podal svoje poročilo, ki je pa po vzoru vladne izjave tudi zelo vodeno. Kar pač manjka vladni izjavi, to manjka tudi ministrovemu poročilu in zadovoljivo je samo to, da se minister izjavlja za mir, ki je potreben naši državi.

V odboru za proučevanje novega vojaškega zakona se je pokazalo, da kmečki radikalni poslanci niso zadovoljni z zakonom, ki so ga sestavili njihovi strankarski tovariši ministri, dočim so demokrati najhujše nasprotovali Jugoslovanskemu klubu ter tako pokazali, da so še hujši militaristi, kot zakon in njegovi predlagatelji.

Revolucija v Bolgariji.

V soboto je bil v Bolgariji nenadoma izveden državni prevrat po pristaših medvojne bolgarske politike in onih strank, ki so popolnoma propadle pred zmagovitim zemljoradniškim pokretom. Nova vlada ima za seboj samo oficirje in pa gospodo ter je omejena samo na glavno mesto Sofijo in kraje, kjer so že poprej gospodarili ustaši ali komiti. Kmetijski svet se zbira, da zopet vrže vlado, ki je sestavljena po komitini ter hoče zopet ustoličiti duh nemške zlahte in vojnih zločincev, in tako stoji Bolgarija pred krvavimi notranjimi boji. Naša vlada, ki dve leti ni hotela zaupati bolgarski kmetijski vladi, se sedaj, ko so se bolgarske vlade polastili protislovansko navdahnjeni gospodje, s skrbjo povprašujejo: kaj bo? Vzemirjeni so tudi v Parizu, ker je očitno, da bo nova bolgarska vlada, če se obdrži, vodila svojo politiko proti mirovnim pogodbam in proti sveznim državam. Nova bolgarska vlada skrbi za to, da pridejo samo nje ugodna poročila v svet, lahko se pa s precejšnjo gotovostjo računa na njen skorajšnji konec, ker bolgarski narod ne bo trpel nad seboj manjšine in povrh še vojnih zločincev.

Francelja.

Po celi državi se opaža močno gibanje levčarskih meščanskih strank v zvezi s socialno demokracijo. Njihov program je, da strinoglavijo Poincarejevo vlado in ustvarijo kontinentalni blok, obnovivši, če mogoče, zvezo z Rusijo. Ta levčarski blok je napovedal veliko manifestacijo v Parizu, katero pa je policija prepovedala, tembolj, ker so nastopila nesoglasja v akcijskem odboru, v katerem so skušali prevzeti vodstvo komunisti.

Nemške odškodnine.

Angleška vlada smatra nemške predloge pač za pomanjkljive, je pa mnenja, da se da o njih razpravljati. Britanska vlada bo izrazila željo zaveznikom, da na nemško noto skupno odgovore. — Iz uradnih krogov se poroča, da se Zedinjene države ne bodo udeležile morebitne nove konference za odmero nemških reparacij.

Na lozanski konferenci se vedno ni pravega soglasja med antantnimi in turškimi zastopniki in francoski listi so že mnenja, da Turki vse to nalašč uprizarjajo, ker se zanašajo na zvezo z Bolgarijo pod novo vlado ter iščejo povod za spor s Francijo.

NOV VOJAŠKI ZAKON.

Važne so sedanje razprave v Beogradu v narodni skupščini (državnem zboru). Vlada je predložila nov vojaški zakon, ki bo veljal za vse pokrajine naše države in ki se bo izvajal za več desetletij. Ko so naši poslanci dobili ta načrt na svoje mize, so se posvetovali neprestano. Načrt je namreč v nekaterih ozirih še slabši, kot je stari srbski ali avstrijski vojaški zakon.

Naši zastopniki so stavili predloge, da se mora število vojaštva znižati, aktivna službena doba zmanjšati na 6 mesecev, službena dolžnost (rezerva) se mora znižati na deset let, vojniki naj odslužijo v ozemlju svojega kadra, oprostitve vojaške službe morajo biti širše, kmetiskim in delavskim fantom se morajo dovoljevati večkrat dopusti.

Vojaški zakon (načrt) predvideva neznosno visoko vojaško takso, ki bi se morala plačevati do 50. leta. Davkoplačevalci, posestniki in obrtniki bi morali plačevati 50 do 100 odstot. visoko vojaško takso vsa leta, od 21—50. Seveda samo tisti, ki so nesposobni. To bi bil grozen davek za naše ljudstvo. Naši poslanci v vojaškem odseku bodo napeli vse sile, da se to neznosno novo breme odvrne z ramen našega ljudstva. Ali bodo uspeli, je drugo vprašanje. Radič, ki je ob volitvah kričavo govoril, kako bo osnoval republiko, odpravil vojaštvo, sedi še vedno v Zagrebu v svoji bogato opremljeni vili. V Beogradu pa obe srbski stranki: radikalna in demokratska delata kar hočeta. Kakor je Radič vsled svoje zapečnjaške politike kriv, da imamo velesrbsko centralistično ustavo, tako nosi zopet isti Radič glavno odgovornost, če bomo imeli vojaški zakon po srednjeveškem vzorcu.

Druga važna, enako kot taksa, je točka v načrtu glede vsakoletne oddaje kmetijskih konj, vozov in vpreg, to je takozvana »komora«. Vsakoletna oddaja ali klasifikacija konj in vozov, bi bila strašen udarec za naše ljudstvo. Poleg tega je v načrtu tudi nov davek za takozvani »Remontni fond«. Znašal bi 5 odstot. vseh davkov. Težek boj bidejo poslanci Jugoslovanskega kluba, ker so razum muslimanov sami v tem boju. Radič pa sedi doma.

V nekaterih stvareh bodo naši gotovo uspeli, ker razpravljajo v vojnem odseku stvarno in prihajajo s predlogi, katere tudi večina v mnogih ozirih mora upoštevati.

Pribiti moram, da so demokrati nastopili proti našim predlogom. Tudi Pucelj se zavzema za srbijski način vojaškega zakona. Srbski radikalci tudi nočejo mnogo odnehati. Ko bo borba za vojaški zakon končana bomo poročali.

DOPUSTI VOJAKOV ZA ČAS ŽETVE.

Poslanci Jugoslovanskega kluba so vložili na ministra vojne in mornarice vprašanje, če je pripravljen za časa največjega poljskega dela pustiti vojake (kmetijske sinove in delavce) na žetveni dopust. Minister general Pešić je dne 8. junija preko narodne skupščine št. 926 odgovoril, da je izdal naredbo, da se morajo pustiti stari vojniki (lanski in prejšnji rekruti) na začasn dopust radi pomoči pri žetvi in mlatvi. Rekrute pa se poprej ne more pustiti na dopust, dokler ne izvršijo rekrutске vezbe. Minister pravi v svojem odgovoru, da se ta rešitev nanaša na njegovo odredbo pod oznako »Pov. F. Č. Br. 4942 z dne 9. maja 1923.« Priporočamo, da prizadeti starši takoj napravijo take prošnje na komandanta čete, pri kateri služi vojak, kojega želijo dobiti na dopust.

Prošnja se naj približno takole sestavi:

»Komandantu puka v

Podpisani I. I. imam silno mnogo dela z žetvijo in mlačvo, a mi manjka delavcev, ker v naših krajih vse beži v tovarne, na železnico in v mesta. Prosim, da blagovolite dati mojemu sinu (ali hlapcu, sinu mojega viničarja) I. I., ki služi pri četi puka v enomesečni delovni dopust, da mi bo pomagal opraviti najnujnejša dela ob žetvi in mlatvi. Želim, da se mu podeli dopust v času od 1. julija do 1. avgusta. (Tu navedi dobo, v kateri ga najbolj potrebuješ doma). Sklicujem se na rešenje g. ministra vojne in mornarice z dne 9. maja br. 4942 in na odgovor, ki ga je gospod minister v tem oziru dal gg. narodnim

poslancem dne 8. junija 1923. Prosim nujne in ugodne rešitve.

. dne junija 1923.

Podpis.

Potrnilo in priporočilo občinskega urada.

Prošnja je koleka prosta. Pošljite jo naravnost komandantu čete, kjer služi vojak, kojega želite dobiti na dopust. Dobro je, če pošljete prošnjo priporočeno. Krajevne organizacije Kmetске zveze po vseh krajih naj pomagajo sestaviti take prošnje našim ljudem. Ako kak komandant noče ugoditi upravičeni prošnji, obvestite takoj poslance.

Beograd, dne 6. junija 1923.

Franjo Zebot.

Naročilo kn. škofijskim župnijskim uradom. Na praznik velikega patrona treznosti sv. Janeza Krstnika dne 24. junija se bo, kakor poroča »Sveta vojska« iz Ljubljane po vsej Sloveniji vršila proslava treznosti. Ker je ta dan nedelja, se naroča č. gg. dušnim pastirjem, da na podlagi konstitucij v sinodalnih knjigah I. 1900, str. 286—296, I. 1903, str. 263—273 in I. 1911, str. 442—450 pridigujejo o pogubnosti neizmernega uživanja opojnih pijač in o potrebi in koristi treznosti in zmernosti. Vabijo naj vernike v cerkvi in v društvi k vstopu v »Družbo treznosti«, oziroma naj se ta ustanovi po navodilih in pravilih sinode leta 1911. To bo tudi dobra priprava za katoliški shod v Ljubljani, ki bo treznosti in zmernosti kot za obnovitev verskega in moralnega življenja potrebnim čednostim posvetil posebno pozornost. Kn. šk. Lavantinski ordinarijat v Mariboru, dne 11. junija 1923.

Gospodarstvo.

Hmetijski pouk po deželi. Oddelek za kmetijstvo pri redi v drugi polovici meseca junija t. l. naslednja strokovna predavanja in sicer: na Štajerskem: V nedeljo, dne 17. junija t. l. pri Sv. Primožu na Pohorju o pridelovanju krme in o pospeševanju živinoreje (Wernig); pri Sv. Antonu v Slov. gor. o splošnem kmetijstvu (Štrekelj); pri Sv. Barbari v Haložah o vinogradništvu (Zupanc J.); na Zgor. Ponikvi o živinoreji (Zupanc M.); v Dolini in Bokraču (Prekmurje) o vinoreji in sadjarstvu (Pavlica), v nedeljo, dne 24. junija t. l.: na Remšniku o pospeševanju živinoreje in sadjarstva (Wernig); v Zavrču o vinogradništvu (Zupanc J.); v Konjicah o okrajni organizaciji za povzdigo živinoreje (Zupanc M.); v Seberovcih in Vaneči (Prekmurje) o vinoreji in sadjarstvu (Pavlica); v Spod. Bistrici (Prekmurje) o boleznih in škodljivcih naših kulturnih rastlin (Vojsk).

Šesttedenski počitniški kuharski tečaj za boljše kuho bo zopet letos na dr. Krekovi gospodinjski šoli pri uršulinkah v Ljubljani in sicer od 2. junija do 14. avgusta t. l., če se priglasijo zadostno število udeležencev. Tečaj je v prvi vrsti namenjen gospodinjam učiteljicam; priglasiti se pa lahko tudi druge gospodinje. Pouk kuhe bo vsak dan, razen ob nedeljah. Pričetek vselej zjutraj ob 8. uri; popoldne bo vkuhanje sadja in zelenjave in pa razna predavanja o gospodinjsstvu. Pri izbiri jedi se bo oziralo na to, da jih pride čim več na vrsto in da bodo izbrane, da tako udeležence tem več pridobije na znanju kuhe. Ukovina znaša za ves tečaj 150 D. Obed (4—5 hodov v 6—7 jedil) stane z režijo 800 D, če udeležence stanujejo zunaj zavoda. Lahko stanuje udeleženka tudi v zavodu, potem plača poleg zgoraj imenovane svote za stanovanje in ostalo popolno oskrbo 540 D mesečno. Če bi udeleženke želele manj izbranih jedil in manjše število hodov, bi se cena lahko sorazmerno znižala. Tozadevno željo lahko vsaka priglasenka izrazi ob priglasu, odločilno bo pa seveda mnenje večine. Gospodinje, ki se resno mislijo udeležiti tečaja, morajo naprej plačati ukovino 150 D, kot kavicijo, ki jo pa dobe vrnjeno v slučaju odstopa, če se oglase teden pred začetkom tečaja, da tako lahko druga stopi na njih mesto, ali pa, če same dobe namestnico. Priglasiti sprejema vodstvo. Za pismena pojasnila je poslati poštino. Vodstvo dr. Krekove gospodinjske šole pri uršulinkah v Ljubljani.

Padanje živinskih cen. Ni še dolgo tega, ko se je med izvozniki govorilo, da bodo cene živini vedno rastle ter bodemo kmalu morali plačevati meso po 150 K. In res je vse kazalo, da se bode njihovo prerokovanje uresničilo; da ni nastal nenaden preobrat na valutnem polju, ki je izpremenil hipoma položaj trgovine z živino, bi bilo v resnici tako daleč prišlo. Porast dinarja je neugodno vplivala na tuje kupce, ki so prišli na naše sejme kupovat ter so se ti počeli ogledovati za bolj cenimi tržišči. To se jim je v resnici odprlo na Rumunskem, ki je dovolila prost izvoz živine in večina inozemskih trgovcev je odšla z naših sejmov na rumunske, kjer so dosegli mnogo boljše pogoje pri nakupu, kot pa pri nas. Tako je pri nas prenehalo kupovanje živine za izvoz v Italijo in Avstrijo, ki sta bila dosedaj glavna konsumenta za naše meso. Velika škoda je pri tem zadela naše izvoznike, ki so imeli nakupljeno mnogo živine za izvoz. Ker je ta prenehal, bodo morali živino prodati na domačih trgih in sicer pod nakupno ceno. Enaka usoda je zadela tudi nekatere industrije mesnate robe, ki se istotako ne izvaja v taki meri, kakor se pred nedavnim časom. Na pad cene goveje živine nesumljivo vpliva tudi padeč cen pri krmi, ker se letos obeta zelo dobra letina za seno.

Tudi v trgovini z svinjami je nastal velik preobrat in sicer na eni strani radi zmanjšanja izvoza, na drugi strani pa vsled silne konkurence ameriške masti. Naše tržišče je naravnost poplavljen z ame-